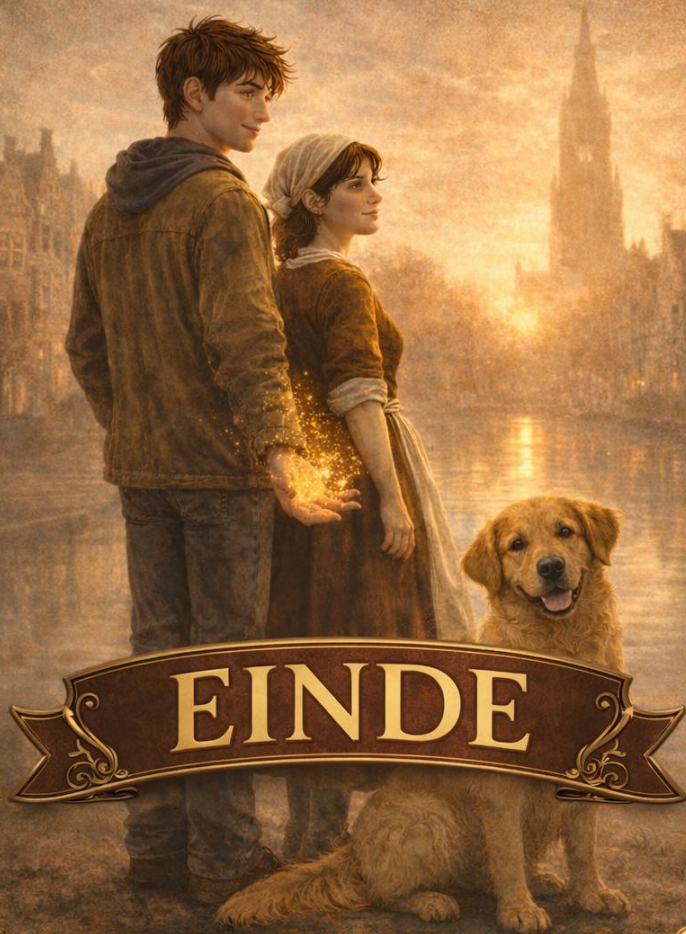

LUCAS EN HET LAATSTE HART VAN DE TIJD

EINDE

MARTIN KRUINIGER

55

Inhoud

Voorwoord	2
1. Wat Blijft Zacht Fluisteren	7
2. de Schiekade van 1660	11
3. de Stad Die Nog Niet Helemaal Heel Was	19
4. de Deur die Twee Werelden Opende	23
5. Dagen Die Niet Bestonden en Toch Echt Waren	28
6. de Man die Te Veel Zag	32
7. de Schaduw Die Niet Sprekend Hoefde Te Zijn	38
8. Tussen Tijd en Hartslag	41
9. Wanneer Tijd Een Hart Breekt	47
10. Waar Tijd Eindelijk Loslaat	57
Slotwoord	65

© Copyright 2025 door Martin Kruiniger – Alle rechten voorbehouden.

Het is niet toegestaan om enig deel van dit document te reproduceren, te dupliceren of door te geven, noch in elektronische vorm, noch in gedrukte vorm. Het opnemen van deze publicatie is streng verboden.

Voorwoord

Ik kwam in aanraking over het verhaal van de Donderslag in Delft (12 Oktober 1654) door de vuurwerk ramp in Enschede (zaterdag 13 mei 2000).

Dit werd meerdere malen op tv gezegd en ik ben toen gaan zoeken in de bibliotheek over dit onderwerp. Er was wel iets te vinden en dat er ‘waarschijnlijk’ door een menselijke fout met een vuurvonk, meer dan de helft van Delft was weg gevaagd.

Een van mijn grote voorbeelden is de trilogie over Ron en Geertje van Ronald van Assen. Die boeken heb ik zo vaak gelezen dat ik ze bijna uit mijn dromen kan opdreunen. Ze vergrootten mijn liefde voor avonturen waarin verleden en heden elkaar raken alleen maar.

Het schrijven van dit boek voelde voor mij als een reis: door geheimen, door tijden, door verhalen die wachten om ontdekt te worden. Soms struikelde ik over mijn eigen ideeën, soms moest ik mezelf even toespreken: “Nee, dit is geen tijdmachine, dit is een schrijfproject!” Maar juist dat maakte het zo leuk.

Laat dit verhaal je meenemen door een wereld waarin geschiedenis, nieuwsgierigheid, emoties, magie en moed elkaar ontmoeten – en wie weet... misschien vind je onderweg je eigen poort naar avontuur.

Proloog

Zes jaar geleden keerde Lucas terug uit 1654.

Niet rustig. Niet zorgvuldig. Maar met de harde klap van iemand die uit twee eeuwen tegelijk werd losgerukt. Hij lag op de vloer van zijn slaapkamer, half op zijn zij, alsof de tijd zelf had besloten dat hij daar moest landen. De houten planken onder hem waren koud. Te koud. Alsof ze hem eraan herinnerden dat hij uit een wereld kwam waar alles had gebrand.

De kamer om hem heen was stil.

Te stil.

Geen explosie meer. Geen rook die zijn longen vulde. Geen schreeuwen, geen vallende stenen, geen gloed van vuur die de lucht rood kleurde. Alleen het zachte, onverschillige geluid van een moderne wereld die niets wist. Een auto die buiten langsreed. Een fietsbel in de verte. De gordijnen die zacht bewogen in de tocht. Dingen die altijd vertrouwd waren geweest, maar nu aanvoelden alsof ze bij iemand anders hoorden.

Aan de muur hangt de lijst met het schilderij dat uit het verleden kwam. Het bleek achteraf dat Mies die lijst met haar eigen handen had gemaakt. Uit verbrand hout. Uit resten die ooit deel waren geweest van het atelier van Carel Fabritius. Uit splinters van een leven dat door de Donderslag was weggevaagd.

Lucas kon het niet vergeten. Niet hoe die lijst aanvoelde. Niet hoe de randen oneffen waren, alsof elke plek een verhaal droeg dat ze niet had kunnen uitspreken. Soms meende hij haar vingers te zien, ruw en vol littekentjes, terwijl ze die lijst vasthield. Alsof ze er nog steeds was, stil in een hoek van de tijd die hij niet kon bereiken.

Hij dacht terug aan het briefje.

Een dun papiertje. Oud, rafelig. Een vlek die verdriet leek te dragen.

Letters die net scheef liepen, geschreven door iemand die had getrild of gearzeld of gewacht.

*Lucas,
Ik weet niet waar gij nu zijt.
Ik hoop dat het u goed gaat en dat gij veilig zijt.
Dank u dat gij mij hebt vertrouwd.
Ik zal u niet vergeten.
Mies*

Hij kon de woorden bijna horen. Niet fluisterend. Niet luid. Maar alsof ze rechtstreeks uit zijn herinnering kwamen, gedragen door dezelfde adem die ze ooit had uitgeblazen.

Hij slikte. Het deed nog steeds pijn, hoe zacht die paar regels ook waren. Het was geen afscheid geweest, maar ook geen hoop. Het was iets ertussenin. Een laatste draad die hen verbond, sterker dan tijd en zwakker dan zekerheid.

Lucas bleef zitten en liet zijn vingers rusten op de grond. Hij dacht aan haar gezicht, wit van stof, maar levend. Hij dacht aan haar ogen, scherp en warm, zelfs midden in de chaos. Hij dacht aan hoe ze hem had vastgepakt, alsof zij hem niet wilde verliezen. Niet op die dag. Niet op enige dag. Hij voelde weer haar handen, ruw en verbrand. Hij hoorde haar stem, zacht maar sterker dan alles om hen heen.

Soms vroeg hij zich af hoe lang ze daar had gestaan, op de grens van leven en geschiedenis.

Soms vroeg hij zich af of ze had geweten dat hij nog bestond.

Hij wist nog hoe Josefen hem had gevonden die dag. Stil. Geen vragen. Alleen een hand op zijn rug. Warm, rustig, een anker. En later, toen zij de lijst had aangeraakt, zag zij iets wat hij nooit vergeten kon.

Zij zag Mies.

Niet zoals hij haar had achtergelaten, maar zoals ze daarna had geleefd. Een meisje tussen het puin, handen zwart van as, ogen die niets opgaven. Een meisje dat het verwoeste hout verzamelde.

Een meisje dat jarenlang werkte aan de lijst om vast te houden wat anders verloren zou gaan.

Een meisje dat ouder werd, maar nooit ophield om te herinneren.

Een meisje dat op een dag tegenover de oude man stond met zijn bruine jas en ogen die door tijd heen keken.

Een meisje dat glimlachte toen ze de lijst aan hem gaf.

Niet verdrietig. Niet bang.

Maar alsof ze eindelijk wist dat het verhaal verder zou gaan.

Het beeld was weggeëbd toen Josefien het schilderij liet vallen.

Het briefje verdween.

De tijd nam het terug.

Maar voor Lucas bleef het bestaan.

Niet het papier.

Niet de inkt.

Maar zij.

Hij keek weer op naar de lijst aan zijn muur.

Het licht viel er net zo op als die eerste dag.

Zacht, schuin, alsof de ochtend voorzichtig wilde doen.

Hij ademde diep in.

Hij wist dat het oude verhaal niet voorbij was.

Niet voor hem.

Niet voor haar.

Niet voor wat hen verbonden had.

Zes jaar later voelde de lijst nog steeds warm in zijn gedachten.

Zes jaar later voelde haar naam nog steeds alsof hij hem moest fluisteren.

Zes jaar later leek het soms alsof ze op hem wachtte.

Heel even.

Heel stil.

Aan de rand van tijd.

Wat hij toen nog niet kon weten, was dat niets voorgoed verloren was.

Niet wie zij was geweest.

Niet wat zij had gemaakt.

Niet wat hij had achtergelaten in 1654.

Soms laat de tijd iets breken.
Soms laat de tijd iets verdwijnen.
Maar soms, wanneer niemand het verwacht, laat de tijd iets terugkomen.

En dit keer zou het anders zijn.
Dit keer zou het verhaal opnieuw beginnen.
Niet in rook.
Niet in vuur.
Maar met een herinnering die sterk genoeg was om de deur naar het
verleden opnieuw op een kier te zetten.

1. Wat Blijft Zacht Fluisteren

Lucas lag op zijn bed. Niet slapend, niet echt wakker, maar ergens daartussenin, alsof zijn gedachten de tijd hadden stilgezet zonder dat hij het zelf doorhad. Zijn blik lag vast op de lijst aan de muur. De lijst die Mies had gemaakt. Haar handen, ruw van werk en verbrande plekken van die dag in 1654, hadden dat hout aangeraakt. Diezelfde handen hadden het schilderij erin geplaatst. Het schilderij dat nog steeds voelde alsof het een adem in zich droeg.

Hij had het zo vaak bekeken dat hij elk krasje, elke oneffen rand kende, maar vandaag voelde het anders. Vandaag voelde het alsof het schilderij iets wilde zeggen. Iets zachts. Iets dat hij niet kon grijpen.

Het was niet de eerste keer dat hij aan Mies dacht.
Hij dacht bijna elke dag aan haar.

Maar hij kon nergens meer iets over haar vinden. Niet in de archieven. Niet op internet. Niet in de bibliotheek. Het was alsof de geschiedenis haar had opgeslokt en alleen hij haar nog kende. Alsof zij alleen in zijn herinnering verder bestond.

Zijn deur stond nog open. Hij had niet eens gemerkt dat hij die nooit had dichtgedaan.

Josefien en Stacey liepen langs en bleven meteen staan.

Lucas lag nog steeds in precies dezelfde houding. Zijn ogen zacht, zijn gezicht een beetje sip. In gedachten verzonken alsof hij halve gesprekken hoorde vanuit een wereld die niemand anders kon bereiken.

Stacey voelde iets. Een tinteling in haar borst.
Josefien voelde nog niets.

"Hallo Lucas," zei Stacey terwijl ze een stap naar binnen deed. "Wat doe je?"

Lucas schrok overeind, zijn hart sloeg een slag over.
"Oohh... ik lag even in gedachten."

"Ja," zei Josefen. "Dat zagen we."

Ze keek Stacey kort aan en tikte op haar telefoon. "Ik ga alvast naar beneden," zei ze. "Haak maar aan als je klaar bent."

"Is goed," zei Stacey.

Josefen liep weg.

Stacey bleef in de deuropening staan. "Waar dacht je aan?"

"Oohh... aan van alles," zei Lucas terwijl hij weer naar de lijst keek.

"En dat alles heet heel toevallig Mies?"

Lucas schrok zo erg dat hij bijna van het bed afvallend overeind kwam.
"Hoe weet jij dat nou weer!"

Stacey zuchtte en stapte verder zijn kamer in. Ze plantte haar handen in haar zij.

"Hallo. Moet ik dat nog uitleggen?"

Lucas keek haar aan. "Wat bedoel je...?"

"Ik blijk dit dus ook te kunnen," zei Stacey, terwijl ze met haar vingers kleine cirkeltjes maakte in de lucht. "Niet altijd. Niet stabiel. Maar soms voel ik ineens dingen. Hoe ik het doe... geen idee. Maar ik voel het wel."

Lucas slikte.

"En wat... voel je dan nu?"

"Dat jij wilt weten hoe het met haar gaat," zei Stacey zacht. "Wat er van haar geworden is. Of ze gelukkig werd. Of ze altijd dienstmeid bleef. Of ze ooit... iets terug heeft gekregen voor alles wat ze verloor."

Lucas keek naar zijn handen.

"Ja. Zoiets."

Stacey knikte. "Ik kan wat proberen. Maar ik weet niet of het lukt. Dat soort dingen werken nooit precies hetzelfde."

Ze draaide zich naar de gang en brulde ineens met volle kracht:

"CHASE! Kom eens hier!"

De hond beneden dacht waarschijnlijk dat er koekjes op hem wachtten, want zijn nagels tikten als razend over de trap. Chase kwam met een noodgang binnenstormen en sprong zonder na te denken op het bed. Hij ging zitten, kwispelend alsof dit het beste moment van zijn leven was.

Lucas moest lachen ondanks zichzelf.

"Oké, oké, rustig. Blijf zitten."

"Blijf zo zitten," zei Stacey. "Je moet hem vasthouden."

Lucas legde één hand op Chase zijn borst en voelde het warme, snelle ritme van de hond zijn ademhaling. Chase keek hem aan alsof hij dacht dat dit een spelletje was.

"Je jas," zei Stacey.

"Oh, die ligt hier," Lucas pakte zijn jas van de bureaustoel en trok hem aan. Het voelde vreemd om hem in zijn slaapkamer aan te trekken. Alsof een deur naar iets groters open ging zonder dat hij wist waar het heen leidde.

"En het horloge," zei Stacey zacht.

Lucas slikte. Hij pakte het horloge van zijn nachtkastje. Het voelde meteen zwaar. Alsof het wist wat er ging gebeuren.

"Geen geluid maken," zei Stacey.

Ze sloot haar ogen en hield haar hand boven de lijst. Haar vingers zweefden langzaam langs de randen. Langs elke hoek. Langs elk stukje hout dat Mies had aangeraakt. Langs de plek waar ooit het briefje achter had gezeten.

Haar hand trilde even. Stopte.
Toen bleef ze stilstaan.

"Hier," fluisterde ze. "Dit is het punt."

Lucas voelde zijn hart in zijn keel kloppen.

Stacey's ademhaling werd dieper. Haar ogen bewogen onder haar oogleden alsof ze iets zag dat niemand anders kon zien.

Toen gebeurde het.

Het horloge begon te tikken.

Eerst zacht.
Toen sneller.
Harder.

Tik...Tak...
Tik...Tak...

Lucas' ogen werden groot. Zijn hart bonsde zo snel dat hij er van duizelde. Chase verstijfde onder zijn hand.

Stacey trok scherp adem. "Het wordt meer... het wordt meer..."

Een energie trok door haar heen. Lucas voelde het als een rilling door de kamer gaan. Ze richtte die energie instinctief op het horloge. Alsof het horloge dat van haar wilde.

Er zat nog iets achter. Iets dat Lucas pas veel later zou begrijpen.

Toen werd alles wit. En de flits kwam.

2. de Schiekade van 1660

De wereld kwam terug met een klap.

Geen bed. Geen plafond. Geen vertrouwde schaduwen van posters en boekenplanken. Lucas lag half op zijn zij in iets dat nat en zwaar aanvoelde. Zijn hand lag nog steeds om Chase zijn halsband geklemd, het horloge klem in zijn andere vuist gedrukt.

Hij hoorde geen auto's.

Geen brommers.

Geen stemmen uit de straat.

Alleen wind.

En ergens in de verte het monotone ritme van hamers op hout.

Lucas knipperde tegen het licht. Zijn ogen prikkelden, alsof ze niet konden kiezen of ze nu moesten wennen aan zonlicht of aan een droom. Hij rook vochtige aarde, water, een lichte geur van mest en iets scherp dat hij niet meteen kon plaatsen. Geen uitlaatgassen, geen asfalt. Alleen land, water en werk.

Chase schudde zich naast hem uit, spetterde hem vol modder en snuifde luid de lucht op. Zijn staart begon meteen te kwispelen. Voor Chase maakte het blijkbaar niet uit in welk jaar hij stond. Als er nieuwe geuren waren, was het goed.

Lucas kwam overeind en keek om zich heen.

Hij stond aan een brede waterkant.

Een kanaal. Nee. Geen gewoon kanaal. Een brede, rustige stroom, met aan de overkant plukjes groen en een paar lage gebouwtjes. Naast hem liep een pad, half modder, half platgetrapte klei. De lucht was helder, fris. Een paar vogels trokken krijsend over.

En vóór hem, iets verderop, stond een groep mannen te werken.

Ze droegen ruwe kleren. Eenvoudige broeken, jassen die meer leken op lange hemden, hoeden die de zon uit hun gezicht hielden. Ze waren bezig met een fundament. Balken. Steigers. Een muur die net boven de grond uitstak. Overal lagen hopen bakstenen, houten stijlen, vaten met kalk en touwen die van plek naar plek liepen. Het rook naar nat hout en vers metselwerk.

Lucas trok zijn jas recht en keek naar Chase.

"Ik denk," fluisterde hij, "dat we niet meer in 2026 zijn."

Chase keek hem aan met zijn tong uit zijn bek, alsof hij wilde zeggen dat dat hem werkelijk geen seconde interesseerde.

Lucas draaide langzaam om zijn as. Hij zag in de verte iets dat leek op de contouren van een stad. Torens, daken, een stadsmuur misschien. Hij kende dat silhouet. Niet precies zo, maar toch. Delft. Het moest Delft zijn. Alleen anders. Nog niet af. Nog niet compleet.

De Schie, dacht hij opeens. Dit moet de Schie zijn.

En dan dit... de Schiekade.

Hij slikte.

"Zestien... zestig...?" fluisterde hij. Hij wist het niet zeker, maar alles in hem zei dat hij dichtbij zat.

Chase begon nieuwsgierig richting de bouwplaats te lopen. Lucas greep zijn halsband, maar de hond trok net zo makkelijk weer door. Uiteindelijk besloot Lucas dat hij beter kon meelopen dan achterover in de modder vallen. Met kleine passen, alsof hij bang was om gezien te worden, liep hij het pad af.

Hij was nog maar een meter of tien verwijderd toen een van de mannen zich omdraaide.

Het was een man van middelbare leeftijd. Zijn houding was recht, zijn blik scherp. Hij droeg een donkere mantel over een eenvoudiger werktenue, netter dan de rest, en een hoed die beter leek gemaakt. Hij keek Lucas en Chase aan met een mengeling van irritatie en nieuwsgierigheid.

"Wat hebben wij hier," mompelde de man. Zijn stem klonk laag en beheerst.

Lucas bleef abrupt staan. Chase ook, maar alleen omdat Lucas nu echt zijn gewicht in de strijd gooide.

"Goedemorgen," zei Lucas voorzichtig.

De man kneep zijn ogen een beetje samen en liet zijn blik over Lucas glijden.

De jas. De schoenen. Alles klopte net niet.

"Jij ziet er niet uit alsof je hier hoort," zei hij.

"Nee," zei Lucas. "Dat... klopt."

De man keek toen naar Chase.

En bleef kijken.

"En dat," zei hij, "heb ik nog nooit gezien."

"Dit is Chase," zei Lucas snel. "Hij doet niks. Meestal tenminste."

Chase kwispelde alsof hij het volledig met die beschrijving eens was.

"En jij heet?" vroeg de man.

"Lucas," antwoordde hij.

De man knikte langzaam, alsof hij de naam proefde. "Lucas," herhaalde hij. "Ik ben Pieter Post."

Lucas voelde een rilling zijn rug op kruipen.

Die naam kende hij.

Architect. Belangrijk in de Republiek. Hij had ooit een plaatje van hem gezien in een boek. Nooit had hij gedacht dat hij hem in het echt tegenover zich zou hebben.

"U... euh... u bent architect?" flapte Lucas eruit, wat in deze tijd waarschijnlijk een vreemde opmerking was.

De man trok een wenkbrauw op. "Dat klopt. Architect, ja. Onder andere verantwoordelijk voor dit nieuwe werk." Hij maakte een klein gebaar naar de bouwplaats achter zich. "Een nieuw Kruithuis. Buiten de stadsmuren. U begrijpt waarom."

Lucas knikte langzaam.
Hij begreep het maar al te goed.

Na de Donderslag was duidelijk geworden dat kruit binnen de stad houden een slecht idee was. Ze moesten het verplaatsen. Verder weg van huizen. Van mensen. Van levens.

"U komt hier zelf niet vandaan, denk ik," zei Pieter. "Je accent laat de stad niet zien, en je kleren evenmin."

Lucas probeerde na te denken. Hij moest oppassen. Te veel uitleg was gevaarlijk, maar helemaal niets zeggen maakte hem verdacht.

"Ik ben... op doorreis," zei hij. "Verdwaald, misschien."

Pieter bleef hem nog even aankijken.
Toen keek hij weer naar Chase.

"Dat dier van je," zei hij. "Wat is het precies?"

"Een hond," zei Lucas. "Een... golden retriever."

Pieter glimlachte heel kort. "Golden retriever," herhaalde hij. "Wat mensen ook al niet verzinnen. Maar hij lijkt me trouw. Dat telt."

Een van de arbeiders riep iets. Pieter draaide zich om, gaf een paar korte aanwijzingen en wees naar een steunbalk die scheef hing. Hij sprak snel, zeker, het soort stem die gewend was dat anderen luisterden. Daarna draaide hij zich weer naar Lucas.

"Als je hier blijft staan, loop je in de weg," zei hij. "Maar je kunt meelopen. Als je toch rondzwerft, kun je net zo goed iets zien dat van betekenis wordt."

"Van betekenis?" herhaalde Lucas.

"Dit wordt een huis waar men hoopt het gevaar op te sluiten," zei Pieter. "Maar ik weet uit ervaring dat gevaar zich niet altijd laat opsluiten. Toch is het beter dan niets."

Hij liep weg richting de bouwplaats en verwachtte duidelijk dat Lucas volgde. Lucas wisselde een blik met Chase.

"Wij gaan mee," fluisterde hij. Chase blafte zacht, alsof hij dat een uitstekend idee vond.

Ze liepen achter Pieter aan langs rijen stenen en balken. Pieter wees op lijnen in de grond, markeringen van kalk, houten paaltjes. "Hier komt de hoofdmassa," zei hij. "Dikke muren. Kleine vensters. Alles erop gericht om de klap naar buiten te houden als er iets misgaat."

Lucas kreeg kippenvel.

Hij zag in gedachten de oude Kruittoren weer. De wolke. Het licht. Het geluid dat hij nooit meer uit zijn hoofd kreeg. Hij slikte.

"En... werkt u hier al lang aan?" vroeg hij.

"We zijn net begonnen," antwoordde Pieter. "Het is 1660. De stad weet nog goed wat er is gebeurd. Men wil vooruit, maar vergeet het niet. Dat is een goede combinatie, vind ik."

1660.

Lucas voelde zijn hart even overslaan.
Zes jaar na de Donderslag.
Zes jaar na alles.

Mies, dacht hij.
Zij leefde nu. Iets verderop. Iets ouder. Anders.
Maar ze was er.

Hij merkte dat hij was blijven staan. Pieter keek hem weer recht aan.

"Je gezicht spreekt meer dan je woorden," zei de architect. "Heb jij iets met Delft?"

Lucas wilde zeggen dat hij er geboren was. Dat hij de stad in twee tijdlijnen kende. Dat hij herinneringen had die niemand anders had. Dat hij de explosie van binnenuit had meegemaakt én de stilte erna. Maar dat kon niet.

"Ik... ken de stad," zei hij alleen. "En wat er gebeurd is."

Pieter knikte langzaam, alsof dat genoeg was.
"Dan begrijp je waarom we dit moeten bouwen."

De dag kroop voorbij in een mengeling van stemmen, hamerslagen en het geschuif van materiaal. Lucas liep niet in de weg, zoals Pieter had gezegd, maar hij keek, luisterde en probeerde zoveel mogelijk op te slaan. Hij hoorde mannen praten over de oude ramp, over de angst, over families die nog steeds anders naar de lucht keken als het donderde. Hij rook kalk, rook hout, rook zweet. De werkelijkheid van 1660 was veel dichterbij dan elk geschiedenisboek ooit had gevoeld.

Chase stal ondertussen zonder moeite de helft van de aandacht. Kinderen die langs het pad liepen, bleven staan om hem aan te raken. Een kleine jongen durfde eerst niet dichterbij te komen, tot Chase zijn kop schuin hield en zacht in de lucht snoof. Een meisje lachte hardop toen hij zijn neus in haar hand duwde. Een van de arbeiders liet zelfs stiekem een stuk brood vallen dat binnen een seconde uit Chase zijn bek verdween.

"Je dier is populair," merkte Pieter op, terwijl hij een schetsrol oprolde.

"Dat is hij altijd," zei Lucas. Hij kon niet anders dan glimlachen.

Tegen de tijd dat de zon zakte, werd de wind kouder. De mannen begonnen op te ruimen. Touwen werden opgerold, gereedschap opgeborgen, balken rechtgezet zodat ze niet zouden verschuiven. Lucas voelde de vermoeidheid in zijn benen en schouders zakken, alsof zijn lichaam ineens begon te klagen over de reis die het had gemaakt.

"En nu?" vroeg hij zacht, meer tegen zichzelf dan tegen iemand anders.

"Nu," zei Pieter, die naast hem was komen staan zonder dat hij het had gemerkt, "kan ik jou moeilijk hier laten staan."

Lucas keek op.

"Je hebt geen plek om te slapen, of wel?" vroeg Pieter.

Lucas aarzelde. "Niet... echt."

"Dan kom je mee," zei Pieter eenvoudig. "Ik heb een huis aan de rand van de stad. Er is een gastenverblijf. Het is eenvoudig, maar beter dan de kade."

Lucas wilde vragen waarom hij hem vertrouwde, maar iets in de blik van de man vertelde hem dat deze keuze al gemaakt was. Misschien had Pieter ooit zelf ergens gestaan zonder plek om heen te gaan. Misschien herkende hij iets. Misschien was het gewoon toeval.

"Ik wil u niet lastig vallen," zei Lucas.

Pieter haalde zijn schouders op. "Je bent er toch al. En die hond van je lijkt me een goede waakhond."

Chase blafte kort, alsof hij het er volmondig mee eens was.

Ze liepen samen weg van de bouwplaats. De Schie lag rustig naast hen, het water spiegelde de laatste strepen licht. In de verte lag Delft. De poorten, de daken, de torens. De stad ademde, herstelde, leefde door.

Lucas liep naast een man die hij alleen uit boeken had gekend, met zijn hond aan zijn zijde en zijn zakhorloge zwaar in zijn jaszak. Iedere stap voelde alsof de tijd twee kanten op trok. Naar wat was geweest, en naar wat nog moest komen.

Die nacht lag hij in een eenvoudig bed in het gastenverblijf van Pieter Post. Het stro kraakte zacht onder de matras, het laken rook naar zeep en iets van houtrook. Chase lag uitgerold naast het bed, tevreden, alsof hij al jaren op precies deze plek sliep.

Lucas staarde naar de balken in het plafond. Zijn gedachten gleden steeds terug naar één naam.

Mies.

Ze was hier ergens, in deze tijd.

Zes jaar ouder.

Zes jaar verder.

Hij vroeg zich af of zij ook wel eens naar een lijst aan haar muur keek en aan hem dacht.

Met die gedachte viel hij uiteindelijk in slaap.

En ergens, niet zo ver bij hem vandaan, werd op datzelfde moment een deur geopend.

Maar dat was voor morgen.

3. de Stad Die Nog Niet Helemaal Heel Was

De ochtend in het gastenverblijf rook naar vers brood en een zweem van houtrook. Lucas werd langzaam wakker, alsof zijn lichaam nog niet helemaal doorhad dat het in een ander tijdperk lag te slapen. Chase lag half op zijn rug naast het bed, poten in de lucht, zijn tong hing scheef uit zijn bek. Heel ontspannen. Alsof hij het leven in 1660 persoonlijk had goedgekeurd.

Toen Lucas de deur opende, stond Pieter al buiten. De zon stond laag en warm over de velden en de Schie glinsterde alsof het net gepolijst was.

"Ik ga naar de bouwplaats," zei Pieter terwijl hij zijn mantel rechte trok. "Jij hoeft vandaag niet mee. Ga de stad maar eens bekijken. Delft is nog niet wat het was, maar dat maakt het juist interessant."

Lucas knikte. Hij voelde dat die woorden meer betekenden dan Pieter liet blijken.

Hij kende Delft uit boeken. Uit verhalen. Uit zijn eigen tijd.

Maar dit was anders. Dit was rauwer. Herstellender.

En hier liep Mies ergens rond.

Chase draafde enthousiast om hem heen terwijl Lucas richting de stad liep. De lucht was fris, de wind zacht. Het pad naar Delft bestond uit klei en keien en leidde langs de rand van de gracht. In de verte klonk het zachte ritme van een smid, verderop de stemmen van marktlieden die hun eerste handel begonnen.

Toen hij door de Stads- of Koepoort liep, rook hij het meteen: natte stenen, hout dat net gezaagd was, kalk. De stad was nog steeds bezig met terug opbouwen na de ramp. Veel huizen waren opnieuw opgetrokken. Sommige stonden nog in steigers. Andere hadden kale plekken waar vroeger raamkozijnen zaten.

"Kom op, Chase," zei Lucas. "We gaan kijken wat er nog staat van het oude Kruithuis."

Chase blafte zacht en liep vooruit, zijn neus laag bij de grond. Af en toe stopte hij ineens om aan iets te snuffelen dat voor Lucas totaal oninteressant was, maar voor hem waarschijnlijk het allerbelangrijkste geurspoor van heel Delft.

De Paardenmarkt voelde levend en tegelijk nog niet helemaal geheeld. Karren ratelden voorbij met zakken meel of hout. Kinderen speelden met ringen en stokken. Een vrouw sjoerde touwen om een paard dat duidelijk geen zin had in welke boodschappen zij ook gepland had.

Toen Chase dichterbij kwam, trok het paard zijn hoofd omhoog en briepte luid. Chase stopte, ging zitten en keek het dier met grote onschuldige ogen aan.

Een groep kinderen kwam meteen op hem af.

"Mag ik hem aaien?" vroeg een meisje met slordige vlechtjes.

"Hoe heet hij?" vroeg een jongen van een jaar of zeven.

"Wat een raar soort hond," zei een ander.

Een vierde tikte twijfelend op Chase zijn oor en riep toen keihard: "Hij is zacht!"

Chase genoot.

Hij lag languit op de grond, liet alles toe, en gaf af en toe een lik aan iemands hand, wat leidde tot gegil en gelach.

Lucas bleef even staan en keek hoe natuurlijk de kinderen op hem afvlogen.

"Ja, dat is Chase," mompelde hij zacht. "Altijd populair."

Toen hij verder liep richting de Oude Delft, volgden twee kinderen hem nog een stukje, duidelijk gefascineerd door de gouden hond. Pas na een vriendelijk zwaai gingen ze terug naar hun spel.

Het pad naar waar vroeger het oude Kruithuis had gestaan, voelde vreemd. Alsof zijn lichaam wist dat hij hier al eens was geweest, maar zijn ogen iets anders vertelden. De plek was bijna leeg. Een paar oude stenen staken uit de grond. Gras had de rest overgenomen.

Hij slikte.

"Het voelt anders," zei hij zacht tegen Chase, alsof de hond het kon begrijpen.

Chase reageerde niet.

Want op dat moment rook hij iets.

Hij hief zijn kop op, zijn lichaam spande zich aan en zijn staart ging kaarsrecht omhoog.

"Chase... niet rennen..." begon Lucas.

Maar dat was precies wat Chase deed.

Hij sprintte weg, vol energie, alsof hij een speurtocht had gekregen die hij tot het einde van de wereld zou volgen.

"Chase!" riep Lucas. "Terug!"

Geen reactie.

Chase spurtte dwars door een steeg, maakte een scherpe bocht langs een kar en schoot vervolgens de westzijde van de Oude Delft in.

"Chase, stop dan!" hijgde Lucas terwijl hij achter hem aan rende.

Het baasje probeerde tempo te maken, maar Chase was een vierpotige stormvraag. Lucas struikelde bijna over een losse steen, herstelde zich en rende verder.

Toen gebeurde het.

Chase maakte een noodstop.

Een echte noodstop.

Zoals een auto die ineens vol op de rem gaat.

Hij gleed nog een halve meter door en kwam toen perfect stil te staan, zijn staart zwiepte als een metronoom.

"Jemig, Chase," hijgde Lucas terwijl hij zijn zij vasthield. "Kon je niet eerder stoppen?"

Chase zat keurig rechtop, zijn oren gespitst, zijn ogen groot en gericht op... een deur.

Een zware houten deur aan een oud, smal huis aan de gracht.

Chase blafte één keer.

Toen nog een keer.

Harder.

"Chase... rustig..." fluisterde Lucas.

Maar het was al te laat.

Achter de deur klonk beweging.

Een voetstap.

Nog één.

De klink bewoog.

Lucas voelde zijn hart tegen zijn keel slaan.

Zijn adem stokte.

Zijn benen begonnen te trillen, daarna zijn armen, en toen zijn hele lijf.

Hij wist niet eens waarom.

Of eigenlijk... misschien wel.

De deur ging open.

En daar stond een jonge vrouw.

Bruine jurk.

Opgestroopte mouwen.

Ruwe handen met littekentjes.

Ogen die tegelijk scherp en zachter leken te worden.

Lucas voelde al het bloed uit zijn gezicht wegtrekken.

De wereld kantelde.

Zij keek hem aan....en toen gebeurde het.

4. de Deur die Twee Werelden Opende

De jonge vrouw stond roerloos in de deuropening.

Het licht viel precies op haar gezicht, alsof de ochtend bewust had gewacht op dit moment. Haar donkerbruine jurk hing netjes langs haar lichaam. Het schort was schoon, de stof strak gestrikt. Haar mouwen waren opgestroopt tot net onder haar ellebogen. En haar handen, die handen die Lucas nooit meer uit zijn herinnering had gekregen, waren ruw, met kleine littekens, rode plekken en enkele brandplekjes.

De sporen van 1654 stonden er nog steeds op geschreven.

Ze keek hem aan.

Niet vluchtig.

Niet nieuwsgierig.

Maar alsof ze dwars door de zes jaar heen keek die tussen hen in hadden gelegen.

Haar ogen knepen zich iets samen, alsof ze eerst wilde bevestigen wat haar hart al wist.

Ze keek hem van top tot teen, langzaam, alsof ze bang was dat hij elk moment zou verdwijnen.

“Ben jij het echt,” fluisterde ze. “Zou het echt zo zijn...?”

Lucas kon niet bewegen.

Geen woord kwam uit zijn mond.

Zijn hele lichaam trilde.

Toen brak er iets open in hem.

“MIES!” riep hij.

Het was geen roep.

Het was een ontlading.

Het was een thuiskomen.

Mies kreeg tranen in haar ogen. Grote, pure, echte tranen. Ze kneep haar hand tegen haar mond en maakte een geluid dat tussen een snik en een lach zat.

Toen gilde ze.

Ze gilde zó hard dat een merel ergens van een dakrand opvloog. Ze sloeg haar handen tegen haar schort, liet ze weer vallen, en rende toen met een snelheid waarvan ze zelf verbaasd leek.

Lucas rende haar tegemoet.

Ze botsten bijna tegen elkaar op maar hielden elkaar vast alsof hun armen eindelijk begrepen waarvoor ze bedoeld waren. Lucas tilde haar op van de grond in een onhandige, wanhopige draai. Mies sloeg haar armen om zijn nek en lachte door haar tranen heen.

Hij draaide haar zelfs een paar pirouettes, alsof dat de enige manier was om te bewijzen dat hij leefde.

Mies hield zich vast alsof ze bang was dat de wereld hen opnieuw zou uit elkaar trekken.

"Lucas," fluisterde ze in zijn oor. "Lucas, Lucas, Lucas. Ik dacht... ik dacht dat ik u nooit meer zou zien."

Ze trok zich iets terug en pakte zijn gezicht vast. Haar ruwe duimen gleden over zijn wangen, alsof ze zijn bestaan opnieuw moest voelen om het te geloven.

"Ik dacht dat gij dood waart," zei ze zacht.

"Ik ook soms," zei Lucas met een zwakke lach, "maar toen was ik het toch niet."

Ze lachten allebei door hun huilen heen.

Chase stond naast hen en piepte zacht, alsof hij niet wist wat de bedoeling was. Toen Mies zich naar hem omdraaide, viel haar mond open.

"Dit... dit is hem," zei ze. "De hond waar jij over sprak."

Lucas keek verbaasd. "Je... je weet nog wat ik vertelde?"

"Hoe kon ik dat vergeten," zei Mies. Ze knielde neer en legde haar handen voorzichtig op Chase zijn kop. "Ik heb... ik heb nog aan u gedacht toen ik... toen ik na de ramp een rat vond. Een kleintje. Ik maakte hem tam. Ik noemde hem ook Chase. Maar die is al twee jaar weg. Deze Chase is mooier."

Chase vond het een geweldig compliment en probeerde meteen haar gezicht te likken. Mies lachte en veegde haar wangen met haar schort.

"Kom," zei ze zacht. "Kom binnen. Voor jij weer... voor er weer iets gebeurt."

Er zat angst in die zin.

Lucas voelde hem ook.

Binnen rook het naar brooddeeg en houtskool. Het huis was eenvoudig maar warm. Mies pakte een houten stoel voor hem neer en ging zelf tegenover hem zitten.

"Hoe," zei ze. "Hoe kwam het dat jij ineens weg moest? Ik stond te kijken. Alles was vuur en stof. En toen..."

Lucas keek naar zijn handen.

"Ik moest. De tijd... het horloge... het trok me weg."

Mies slikte. Haar ogen glansden.

"Ik heb u gemist," zei ze. "Iedere dag."

Lucas voelde zijn keel prikken. "Ik jou ook."

Toen greep Mies ineens naar haar schortzak en haalde er een klein stoffen bundeltje uit.
Ze rolde het open.

Lucas herkende het onmiddellijk.

"Mijn... mijn doekje," fluisterde hij.

"Ja," zei Mies. "Ik heb het uit uw jaszak gepakt. Op de ochtend van de explosie. Ik... ik wilde iets van u bewaren. Iets dat niet verbrandde. Ik heb het altijd bewaard. En gekoesterd."

Lucas hield het doekje vast alsof het van glas was.
"Mies..." zei hij zacht.

Ze glimlachte door haar tranen heen.

"En dat briefje," zei Lucas. "Dat zat achter de lijst."

Mies keek hem verbaasd aan.
"Welk briefje?"

Lucas voelde een rilling.
"Het briefje dat jij schreef. Dat je mij niet zou vergeten."

Zij fronste, zoekend in haar gedachten.
"Dat heb ik nog niet geschreven," zei ze langzaam. "Maar... ik heb er wel eens aan gedacht. Vaak zelfs. Misschien... komt het nog."

Lucas zweeg. Het tijdelijng gevoel trok door hem heen, alsof de wereld kort knarste in zijn borst.

"Mies," zei hij. "Er is nog iets. Een man. Een oude man. Een kromme man met een bruine, versleten jas. Amandelvormige ogen. Alsof hij door je heen kijkt."

Mies verstijfde.

"Die heb ik gezien," fluisterde ze. "Een paar keer. Hij stond altijd op een afstand. Ik dacht dat het verbeelding was."

"Het is geen verbeelding," zei Lucas.

Ze keek hem lang aan.

Toen lachte ze zacht, alsof haar hart na zes jaar eindelijk weer adem haalde.

"Lucas," zei ze. "Gij zijt ouder geworden."

"Ik ben zestien," zei hij. "Bijna zeventien."

"Ik ben negentien," zei ze. "Bijna twintig. Ik had niet gedacht dat gij ooit... ouder dan mij zoudt worden. En toch lijkt het... juist."

Ze praatten nog lang. Over de stad. Over wat er veranderd was. Ze vertelde dat ze nu dienstmeid was bij Harpert Maertenszoon Tromp. Lucas knikte. "Hij wordt later burgemeester."

"Dat klinkt als iets dat bij hem past," zei ze met een grijns.

Chase stal ondertussen half het brood dat ze op tafel had gelegd, en Mies moest lachen alsof ze al jaren met hem omging.

De middag schemerde al toen Mies voor het eerst stil werd.

"Lukas," zei ze zacht. "Als gij hier zijt... dan zal de tijd u toch weer halen."

Lucas voelde het ook.

Maar voor nu wilde hij alleen dit.

Haar.

Hier.

Levend.

Echt.

En de tijd was nog niet gekomen....maar hij kwam wel.

5. Dagen Die Niet Bestonden en Toch Echt Waren

De dagen daarna kregen een vreemd soort ritme.

Een ritme dat nooit had mogen bestaan en toch voelde alsof het altijd al in hem had gezeten.

Lucas bracht de ochtenden vaak bij Pieter Post door. De architect liet hem meekijken met schetsen, leerde hem lijnen lezen alsof het geheime zinnen waren. Hij wees op verhoudingen, op steunpunten, op manieren waarop een gebouw stevig kon zijn zonder massief te voelen.

"Een stad bouw je niet alleen met stenen," zei Pieter eens terwijl hij een lijn opnieuw inzette. "Je bouwt haar met wat mensen hebben meegemaakt. Wat wij nu maken, is een reactie op angst. Maar het moet niet alleen angst zijn. Het moet ook toekomst zijn."

Lucas knikte. Hij wist precies wat hij bedoelde.

Angst had een gezicht gekregen in 1654.

Mies had dat gezien. Hij ook.

Chase liep meestal vrij rond. De ene keer lag hij in de zon te slapen. De andere keer wandelde hij schaamteloos achter een metselaar aan die een stuk brood at. Soms stond hij als een soort onofficiële opzichter te kijken of iedereen wel goed werkte. De mannen mopperden in het begin over een hond op de bouwplaats, maar al snel was hij hun favoriete collega.

"Als hij hier blijft liggen, betekent het dat het stevig is," zei een van de metselaars.

"En als hij wegloopt?" vroeg een ander.

"Dan moeten we opnieuw metselen," klonk het droog.

Tegen de middag trok Lucas zich vaak terug.

Dan volgde hij een bekend pad.

De Oude Delft af, langs huizen die nog de wonden van de ramp droegen. Soms met nieuwe stenen, soms met kale plekken waar nog niets herbouwd was. Hij lette op de geuren, de geluiden, de stemmen. Hoe de stad langzaam probeerde te vergeten, maar dat nooit helemaal kon.

En dan kwam hij bij haar deur.

De deur waarvan Chase nu precies wist wat hij moest doen.

Al bij de derde dag liep hij er als vanzelf op af, ging zitten en keek Lucas aan met een blik die zei: jij bent toch niet vergeten waarom we hier zijn?

Mies deed bijna altijd zelf open. Soms met een doek over haar schouder, soms met een mand in haar hand, soms met een sliert haar los uit haar kapje.

Elke keer lachte ze net iets anders.
Maar altijd echt.

"Daar zijt gij weer," zei ze dan.

"Daar ben ik weer," antwoordde hij.

Ze namen een ritme aan dat niemand had gepland.

Soms hielp Lucas haar met water halen. De emmers waren zwaarder dan hij had verwacht. Mies droeg ze alsof ze dat al jaren deed. Hij probeerde het stoer te doen, maar zijn armen protesteerden halverwege.

"Hier," zei ze. "Geef er één aan mij. Gij zijt het niet gewend. Ik wel."

"Dat is niet eerlijk," mopperde hij.

"Het leven is niet eerlijk, Lucas," glimlachte ze. "Maar soms is het lief."

Andere keren zaten ze aan de houten tafel bij het raam. Mies sneed brood, Lucas vertelde over zijn tijd. Niet alles. Nooit alles. Maar genoeg om haar een glimp te geven.

"Er zijn wagens die zonder paarden rijden?" vroeg ze met grote ogen.

"Ja," zei Lucas. "En er zijn dingen die praten zonder dat er iemand is. Dozen die muziek maken. Lampen zonder vlam."

"Dat klinkt als toverij," zei ze.

"Het is gewoon techniek," lachte hij.

Maar ergens voelde het zelf ook nog steeds een beetje als toverij.

"En gij," vroeg hij dan, "wat hebt gij gedaan al die tijd?"

Mies leunde dan achterover, haar handen gevouwen in haar schoot.

Ze vertelde over Harpert Maertenszoon Tromp, over hoe ze in zijn huis was gekomen.

"Na de ramp had ik niemand meer," zei ze. "Mijn ouders waren weg. Mijn tante was ziek. Er moest brood komen. Ik ben gaan werken. Eerst bij een bakker, toen bij een vrouw die alles vond stinken. Uiteindelijk kwam ik bij Harpert terecht. Hij was nog geen burgemeester. Maar hij sprak al wel als iemand die er één ging worden."

"Is hij streng?" vroeg Lucas.

"Soms," zei Mies. "Maar hij is niet wreed. Hij ziet meer dan hij zegt. En hij ziet liever dat je eerlijk bent dan dat je netjes zwijgt."

"Dan komt hij vast goed uit in de geschiedenis," mompelde Lucas.

"Geschiedenis," herhaalde Mies zacht. "Voor mij is dat gewoon morgen."

Ze vertelde over lange dagen. Over vloeren schrobben tot haar handen rauw waren. Over kleren boenen. Over de stilte in gangen die rijkdom uitademden, maar waar het soms kouder voelde dan buiten.

"En toch," zei ze, "ben ik dankbaar. Ik leef. Ik werk. Ik kan denken aan u. Aan wat gij hebt gedaan."

Ze keek hem dan aan met diezelfde blik als toen bij de poort, vlak voor de donderslag. De blik van iemand die iets had verloren maar weigerde het gevoel daarvoor los te laten.

Lucas voelde dat hij wilde zeggen dat hij bleef.

Dat hij nooit meer weg zou gaan.

Maar diep vanbinnen wist hij beter.
Zijn horloge dacht daar anders over.

Ze hadden ook eenvoudige momenten.
Momenten waarop Chase midden in de keuken ging liggen en de helft van
de doorgang blokkeerde.
Waarop Mies hem probeerde weg te duwen met haar voet.

"Ga opzij," zei ze.
Hij verroerde geen spier.
"Lucas! Uw hond verstopt mijn hele huis."

"Ja," zei Lucas. "Dat doet hij bij ons thuis ook."

Chase vond het allemaal prachtig.

Soms keken ze gewoon naar buiten.
Naar de gracht.
Naar de weerspiegeling van lucht en stenen op het water.

"Ik heb vaak naar dit water gekeken," zei Mies eens. "Gewoon stil. Ik
vroeg mij af of gij misschien aan dezelfde lucht dacht. Of ik u nog eens
zou zien."

"Ik dacht hetzelfde," zei Lucas.

"Dan waren we dichter bij elkaar dan wij dachten," fluisterde ze.

Die avond liep Lucas terug naar het huis van Pieter, met Chase naast zich,
moe maar licht.
De stad was nog steeds niet heel.
Hij ook niet.

Maar voor het eerst sinds lange tijd voelde het alsof iets in hem weer
durfde te ademen.

6. de Man die Te Veel Zag

Niet elke dag was zacht.

Sommige dagen hingen er woorden in de lucht die niemand hardop uitsprak.

Sommige dagen voelde Lucas de tijd dichter op zijn huid liggen. Alsof de wereld hem eraan herinnerde dat hij hier niet hoorde.

Het begon met een opmerking van Pieter Post.

"Je loopt vaak dezelfde route," zei hij op een ochtend terwijl hij zijn mantel aantrok. "Van hier naar de stad. Naar een buurt waar je niets te zoeken lijkt te hebben."

Lucas keek op van de schets die hij bestudeerde.

"Ik verken de stad."

Pieter kneep één oog een beetje dicht. "Je verkomt ergens," zei hij. "Dat is iets anders dan verkennen."

Lucas wilde antwoorden, maar Pieter voegde er meteen aan toe: "Het is geen verwijt. Alleen een constatering."

"Mooi woord," zei Lucas.

"Daarom gebruik ik het graag," antwoordde Pieter, en liet het onderwerp los.

Maar de opmerking bleef hangen.

Hij liep dezelfde route. Elke keer. Naar haar deur.

Hij wist dat dat opviel.

Die middag was Mies drukker dan anders.

Harper Maertenszoon Tromp was thuis. Dat betekende extra opletten, extra stil zijn, extra netjes werken.

Lucas ontmoette hem in de gang.

Harpert was een man met een rustige, beheerste blik. Geen schreeuwer, geen bruller. Maar iemand die je in de gaten hield zonder dat je het doorhad.

"Dat is hem dus," zei hij, terwijl zijn ogen Lucas kort opnamen. "De jongen met de hond."

"Ja, heer," zei Mies naast hem, iets schuwer dan normaal. "Dit is Lucas."

"Lucas," herhaalde Harpert. "Je naam is mij bekend. Ik hoor dat je vaak in ons huis bent. Ik vertrouw erop dat je meer komt brengen dan halen."

Het was niet vijandig bedoeld, maar het prikte toch.

Lucas knikte. "Ik kom vooral... niets meenemen," zei hij. "Behalve herinneringen."

Harpert glimlachte kort. "Die zijn soms het gevaarlijkst."
Hij draaide zich om en liep verder.

"Ik zei u toch," fluisterde Mies later in de keuken, "hij ziet meer dan hij zegt."

Het huis van Harpert had iets dat Lucas moeilijk kon plaatsen.

Aan de ene kant hing er status. Macht. Beslissingen.

Aan de andere kant voelde hij ook iets anders.

Een soort waakzaamheid. Alsof hier mensen woonden die wisten dat alles in een dag kon veranderen.

Hij hielp Mies zoveel hij kon. Niet omdat het moest, maar omdat het juist voelde.

Water dragen. Hout stapelen. Boodschappen tillen. Chase werd ondertussen ingewijd in het leven van een dienstmeid. Dat betekende vooral dat hij leerde om niet overal tegelijk in te liggen.

Of in ieder geval een poging deed.

"Als hij nog één keer op de dweil gaat liggen," zuchtte Mies, "dan maak ik van hem een vloerkleed."

Chase rolde zich demonstratief op de dweil op en keek haar aan.

"Zie je," zei Lucas. "Hij hoort erbij."

Ze lachten allebei.

Later die week liep Lucas met Mies door de straat, gewoon een klein stukje om even frisse lucht te halen. Chase liep los naast hen, rustig voor de verandering.

"Het is raar," zei Mies zacht. "Toen gij weg waart, dacht ik dat dat het was. Eén vreemd verhaal dat niemand later zou geloven. Eén jongen die kwam en ging. Maar nu... nu is het alsof het verhaal nog leeft."

"Misschien omdat het dat doet," zei Lucas. "Omdat wij er middenin zitten."

"Maar waarom?" vroeg ze. "Waarom wij? Gij had ook in een ander jaar kunnen landen. Bij iemand anders."

Lucas dacht aan het horloge. Aan de voorwerpen. Aan de manier waarop de tijd hem altijd precies daar neerzette waar hij iets moest zien.

"Misschien koos ik niet," zei hij. "Misschien werd er gekozen."

Ze keken allebei naar het water.

Er dreef een tak langs, gevangen in een langzaam draaiende draaikolk.

Even leek het alsof die vast zou blijven zitten.

Toen brak de stroming hem toch weer los.

Op de terugweg gebeurde het.

Niet groot.

Niet luid.

Maar genoeg.

Aan het einde van de straat, half verscholen in de schaduw van een huis,
stond een man.
Niet opvallend gekleed.
Een oude, bruine, versleten mantel.
Een hoed die een deel van zijn gezicht verborg.

Wat Lucas meteen zag, waren zijn ogen.

Diep. Amandelvormig.
Alsof ze meer zagen dan hier en nu.

De mismoedig grijze lucht leek net iets donkerder om hem heen. Niet
omdat er echt iets veranderde, maar omdat Lucas zijn aandacht niet meer
goed kon verdelen.

"Mies," fluisterde hij. "Kijk."

Mies volgde zijn blik.
Haar gezicht verstijfde.

"Die man," zei ze zacht. "Hem heb ik eerder gezien. Altijd op een afstand.
Alsof hij wacht."

De man deed niets.
Hij liep niet op hen af.
Hij groette niet.

Hij stond er alleen.
En keek.

Lucas voelde hoe het horloge in zijn jaszak nét iets zwaarder leek. Alsof
het de aanwezigheid herkende.
Hij durfde zijn hand er niet heen te brengen.
Bang dat dat iets in gang zou zetten.

Chase keek ook.
De hond trok zijn kop een beetje scheef, maar blafte niet.
Hij gromde niet.

Hij zweeg.
Dat was misschien nog wel het vreemdste van alles.

"Kom," zei Mies zacht. "Wij gaan naar binnen."

Ze liep verder.
Lucas liep met haar mee.
Hij kon het niet laten om nog één keer om te kijken.

De man stond er nog steeds.
Geen spier trok in zijn gezicht.

Toen Lucas oogcontact met hem kreeg, gebeurde het.

Niet met geluid.
Niet met woorden.

Maar met een gevoel.
Een soort verschuiving in zijn achterhoofd.
Alsof iemand heel zacht een deur op een kier zette.

De man knikte één keer.
Heel klein.
Bijna onzichtbaar.

Toen hij een paar tellen later weer keek, was hij weg.

Alsof hij nooit had bestaan.

Binnen in de keuken liet Mies zich op een kruk zakken.
Haar handen trilden licht.

"Ik heb hem niet graag in mijn buurt," fluisterde ze. "Maar elke keer als ik hem zie, heb ik het gevoel dat hij iets beschermt. Of oplet. Ik weet alleen niet voor wie."

"Voor jou," wilde Lucas zeggen.
"Voor ons," dacht hij.

Maar hij zweeg.

Die avond, terug in het gastenverblijf, lag hij wakker terwijl Chase zacht snurkte.

De balken boven hem waren donker, de nacht buiten nog donkerder.

Hij dacht aan Mies.

Aan Harpert.

Aan Pieter.

Aan de oude man.

Aan hoe de tijd leek te kijken, te wachten, te testen.

Hij voelde het diep vanbinnen.

Dit kon niet blijven duren.

Er kwam een moment dat het horloge weer zou kiezen.

En ergens, heel ver vooruit, leek dat moment al een schaduw te werpen over de dagen die hij nu met haar deelde.

Maar nog niet.

Nog niet.

Morgen zou hij gewoon weer naar haar deur lopen.

Gewoon weer lachen.

Gewoon weer doen alsof tijd niets over hen te zeggen had.

En dat was precies wat hij nodig had.

7. de Schaduw Die Niet Sprekend Hoefde Te Zijn

De lucht boven Delft had die zachte, grijze kleur die tussen zomer en regen in hing. Het soort lucht die je niet kon vertrouwen, maar ook niet kon haten. Lucas liep naast Mies door de straat, Chase voor hen uit. Het was laat in de middag, maar de stad had dat loom gevoel dat hoort bij een dag die al te veel had meegemaakt.

Ze kwamen net terug van de markt, waar Mies inkopen had gedaan voor het huis van Harpert Tromp. Chase had ondertussen drie kinderen omvergelopen, een zak appels bijna omgestoten en een kip zo laten schrikken dat het beest krijsend in een ton sprong. Mies had gelachen, Lucas had geprobeerd zijn gezicht in de plooi te houden, maar dat was natuurlijk mislukt.

"Uw hond zorgt voor meer verhalen dan de helft van de markt," zei Mies met een glimlach.

"Dat klinkt als Chase," antwoordde Lucas.

Maar ergens onder die glimlach voelde Lucas iets anders. Iets zachts dat tegen de muur van zijn gedachten tikte. Alsof de dag iets probeerde te zeggen.

Ze sloegen een zijstraat in, richting de Oude Delft, toen Mies abrupt vertraagde.

Lucas keek haar aan.

Haar ogen waren naar voren gericht.

Naar de hoek van de straat.

Hij wist wat daar stond nog voordat hij keek.

De oude man.

Het was alsof hij uit de schaduwen was ontstaan. Alsof de lucht hem vormde zodra Lucas dichtbij genoeg kwam. Zijn bruine, versleten jas hing plat langs zijn lichaam. Zijn handen zaten in zijn mouwen verborgen. En

zijn ogen, die diep liggende, amandelvormige ogen, keken niet naar de lucht, niet naar de gracht, maar naar hen.

Precies naar hen.

Lucas voelde iets in zijn borst bewegen.

Een bijna trillende gewaarwording, niet echt een geluid, niet echt een gedachte.

Meer alsof iemand op de deur van zijn bewustzijn klopte.

"Mies," fluisterde hij.

"Ik zie hem," antwoordde ze, zonder te knippen.

De man deed niets.

Hij stapte niet naar voren.

Hij sprak niet.

Hij zwaaide niet.

Hij keek.

Het was genoeg.

Chase stopte, zette zijn poten stevig in de grond en keek de man aan met een stille aandacht die Lucas nog nooit bij hem had gezien. Alsof zelfs de hond voelde dat dit niet zomaar iemand was.

Lucas voelde ineens dat de man iets wist.

Iets groots.

Iets dat met hen te maken had.

Met hem.

Met Mies.

Met het horloge.

Hij wist het.

Maar hij schonk het geen aandacht.

Niet echt.
Niet bewust.

Zijn brein schoof het weg, alsof het nog niet het moment was om die deur open te doen.

De man knikte.
Een bijna onzichtbaar knikje.
Toen draaide hij zich om en liep weg, heel rustig, alsof hij precies wist dat ze hem zouden laten gaan.

"Ik houd hem niet graag in de gaten," zei Mies zacht.

"Ik wel," zei Lucas, maar hij klonk niet zeker.

Ze liepen verder.
Ze spraken er niet meer over.

Lucas voelde heel even dat de tijd hen iets probeerde te vertellen.
Maar hij schoof dat gevoel weg in een hoek van zijn gedachten.

Hij wilde het niet begrijpen.
Nog niet.

8. Tussen Tijd en Hartslag

De dagen in juli kregen een gouden rand die bijna oneerlijk mooi voelde. Alsof de zomer expres haar best deed terwijl Lucas precies wist dat schoonheid de schaduw soms dichterbij bracht. De stad rook naar brood, naar gras dat te snel groeide, naar hout dat in de zon droogde. Geluiden droegen ver. De roep van een visser. Het gelach van kinderen. Het geklepper van paardensporen op de keien.

Maar onder die warme deken zat iets.

Lucas voelde het als hij zijn ogen sloot.

Als hij stil zat.

Als hij ademde.

Een spanning.

Een fluistering.

Een waarschuwing die nog geen woorden had gevonden.

Hij wilde het negeren.

Hij probeerde het.

Maar het bleef tikken aan de randen van zijn gedachten.

Hij merkte het al vroeg toen hij bij Pieter Post was.

"Je lijnen zijn vandaag niet recht," zei Pieter terwijl Lucas een plank vasthield. "Dat betekent iets."

"Dat ik moe ben," zei Lucas snel.

"Of dat je hoofd meer gewicht draagt dan je armen," zei Pieter rustig.

Lucas gaf geen antwoord.

Hij kon geen antwoord geven.

Want de waarheid hing als rook in zijn keel.

Hij dacht aan Mies.

Aan haar lach.

Aan de manier waarop ze haar handen droogde aan haar schort.
Aan de stilte die zij altijd gebruikte alsof die zelf sprak.
Aan het leven dat zij hier had moeten opbouwen.
Aan de ramp die zij had overleefd.
Aan haar stem wanneer ze zacht zei dat ze hem had gemist.

Hij wist niet hoe hij daar ooit afscheid van moest nemen.
Hij wist alleen dat hij niet wilde dat het moment dichterbij kwam.

Die middag liep hij naar haar huis.
Chase liep vooruit, zijn neus trillend van opwindning, alsof de hond geen enkel donker gevoel kon vasthouden. De lucht was warm en zacht, maar Lucas voelde een rilling langs zijn armen.

Mies hoorde Chase al voor hij klopte en opende de deur met een glimlach die hem kort deed vergeten dat tijd bestond.

"Gij zijt vroeg," zei ze.

"Ik wilde er zijn," zei Lucas.

Ze liet hem binnen en het huis voelde zoals altijd. Klein, warm, een beetje rommelig, met de geur van meel en zeep en iets dat rook alsof het tot een thuis wilde behoren.

Mies stond aan de tafel met haar handen in het deeg.
Het licht gleed langs haar wangen, maakte zachte schaduwen in haar hals.
Ze zag er moe uit, maar mooi, op de manier waarop iemand mooi is omdat ze echt is.

"Ik moet brood maken voor morgen," zei ze. "Maar het rijst niet. Soms doet het deeg wat het wil."

Lucas ging tegenover haar zitten.
Hij keek naar haar handen.
Die handen hadden hem ooit uit het vuur getrokken, zonder dat ze wist dat hij niet eens in haar tijd thuishoorde.

"Mies," zei hij zacht.

Ze stopte met kneden.

Haar ogen gingen langzaam omhoog.

"Gij zijt niet uzelf vandaag," zei ze. "Ik voel het. Of gij het nu zegt of niet."

Lucas slikte.

Hij wilde liegen.

Hij wilde zeggen dat er niets aan de hand was.

Maar haar blik was te scherp. Te eerlijk.

"Ik voel iets," zei hij. "Alsof er iets gaat gebeuren."

Ze legde haar handen stil op de tafel.

"Met u," fluisterde ze. "Of met ons?"

Lucas staaarde naar zijn vingers.

"Ik weet het niet."

Mies liep om de tafel heen en ging naast hem zitten. Ze legde haar hand op de zijne. Warm. Ruw. Levend.

"Alles in mij zegt dat het niet goed is," zei ze. "Alsof de dagen korter zijn. Alsof... alsof de tijd zelf dunner voelt."

Lucas voelde zijn keel branden.

"Ik wil niet dat gij weggaat," zei ze.

"Ik wil niet weg," zei Lucas.

"Maar u kunt niet blijven," zei ze zacht. "Dat weten wij beide."

Lucas kneep zijn ogen dicht.

Hij voelde iets achter zijn borst bewegen.

De tijd was een net dat soms strak trok zonder dat je de draden zag.

"Bent u bang?" vroeg ze.

"Voor veel dingen," zei hij eerlijk.

"Voor de tijd?"

"Ja."

"Voor wat er gebeurt als hij u weer roept?"

"Ook dat."

"En voor mij?" vroeg ze.

Hij opende zijn ogen en keek haar aan.

"Voor u ben ik nooit bang geweest," fluisterde hij. "Alleen voor het moment dat ik u moet loslaten."

Mies haalde diep adem.

Haar onderlip trilde.

"Gij hebt mij nooit losgelaten," zei ze. "Niet echt. Zelfs toen gij verdwenen waart, was het alsof u nog ergens was. Alsof gij in de lucht hing. Alsof er iets van u achterbleef bij de gracht. Bij de puinhopen. In mijn hart."

Lucas voelde zijn hart zo hard kloppen dat het pijn deed.

"En nu staat u weer voor mij," zei Mies. "Alsof de tijd een fout heeft hersteld die hij nooit had mogen maken."

Lucas wilde iets zeggen, iets troostends, iets echt, maar op dat moment voelde hij het weer.

Een kleine trilling.

Helemaal onderaan in zijn jaszak, waar het horloge lag.

Niet genoeg om te horen.

Niet genoeg om hem meteen weg te trekken.
Maar genoeg om de lucht te veranderen.

Alsof iemand in een andere kamer zacht op een deur klopte.

Mies voelde het ook.
Dat zag hij aan haar ogen.

"Niet nu," fluisterde ze. "Niet alweer."

Het licht in de kamer leek een fractie te veranderen.
Heel klein.
Heel subtiel.

"Mies," zei Lucas. "Nog niet. Het gebeurt nog niet."

Maar hij wist dat dit niet zomaar een dag was.
Dit was een dag waarop schaduwen langer werden.
Waarin stilte te veel zei.
Waarin tijd onrustig werd.

Mies stond op en liep naar het raam. Ze keek naar het water, naar de huizen, naar de lucht. Haar stem was zacht toen ze sprak.

"Ik heb zo lang gedacht dat jij weg waart," zei ze. "Dat jij dood waart. En toen kwam jij terug. Alsof de wereld mij even iets terug gaf. Iets dat ik nooit had durven vragen."

Ze draaide zich om.
Haar ogen glansden.

"Ik zou willen dat jij hier kon blijven. Dat we konden blijven wandelen, praten, lachen. Dat ik u niet steeds terug verloor aan een wereld die ik niet begrijp."

Lucas stond op en liep naar haar toe. Hij legde zijn hand op haar schouder.

"Mies," zei hij. "Elk moment met jou voelt alsof het groter is dan tijd."

Ze keek hem aan alsof die woorden haar bijna braken.

"Ik wil niet dat het stopt," zei ze. "Ik wil nog..."

Haar stem brak.

Ze deed een stap naar hem toe.

Hij deed er één naar haar toe.

Hun voorhoofden raakten elkaar.

Chase zat achter hen en keek omhoog, rustig en alert, alsof hij wist dat dit moment iets heiligs was.

"Morgen," fluisterde Mies.

"Morgen zien we elkaar weer."

"Ja," fluisterde Lucas.

Maar iets in hem zei dat morgen al op de rand stond van verdwijnen.

De lucht buiten was warm en zacht.

Maar in hun hart klopte iets anders.

Een stilte die te sterk was.

Een tijd die wachtte.

Een einde dat nog niet was begonnen, maar al wel ademde.

9. Wanneer Tijd Een Hart Breekt

De avond leek eerst op alle andere avonden.

Het licht boven de Oude Delft was zacht en goud, de lucht had die rustige kleur die tussen dag en nacht in hing. Water gleed bijna geluidloos langs de kademuren. Hier en daar klonk nog een stem van een voorbijganger, een deur die sloot, een laatste kar die over de keien ratelde. De stad leek tot rust te komen.

Lucas en Mies liepen naast elkaar langs de gracht.

Chase liep tussen hen in, zijn kop laag, zijn staart in een rustige, tevreden zwaai. Af en toe tikte zijn flank tegen Lucas zijn been, dan weer tegen de rok van Mies. Alsof hij hun allebei even moest aanraken om zeker te weten dat ze er nog waren.

"Het is een mooie avond," zei Mies zacht.

"Ja," zei Lucas. "Te mooi bijna."

Ze glimlachte, maar er zat iets in haar ogen. Iets dat hij de laatste dagen vaker had gezien. Alsof er een klein randje angst om haar pupillen lag, een dun lijntje spanning dat nooit helemaal wegzakte.

"Ik heb ooit gedacht," zei ze, terwijl ze naar het water keek, "dat ik nooit meer een rustige avond zou hebben. Na de ramp. Alles was vuur en rook en schreeuwen. Daarna was het stil. Te stil. Er waren nachten dat ik dacht: misschien is dit het. Misschien wordt het nooit meer beter."

"En werd het beter?" vroeg Lucas.

"Niet meteen," zei ze eerlijk. "Maar op een dag wel. Toen ik leerde dat je ook midden in de littekens nog kunt ademen."

Lucas slikte. Hij keek naar haar profiel. Hoe haar kaaklijn strak werd als ze zich iets herinnerde dat pijn deed. Hoe haar schouders bijna onmerkbaar naar achteren gingen, alsof ze zichzelf recht hield tegen herinneringen in.

Hoe haar handen, ruw van het werk, langs haar rok gleden, zoekend naar iets om zich aan vast te houden.

"En toen kwam jij," zei ze.

Hij bleef even stil.

"Had je dat liever niet gehad?" vroeg hij zacht.

Ze lachte, een korte, trillende lach.

"Lucas. Als ik één ding niet gewild had, was het dat."

"Wat dan wel?"

"Dat jij bleef."

Ze stopten met lopen.

Hij ook.

"Dat ik bleef," herhaalde hij. "Maar ik ben hier toch?"

"U bent hier," zei ze. "Maar u hoort hier niet. Tenminste, niet volgens de tijd. Ik voel dat al sinds de eerste keer dat ik u vast had. Alsof gij half in de wereld stond en half daarbuiten. Alsof ik iemand vasthield die door een deur was geglipt die eigenlijk dicht had moeten blijven."

Lucas ademde diep in.

"Ik voel het ook," zei hij. "Elke keer dat ik mijn horloge aanraak. Elke keer dat ik vergeet in welke eeuw ik ben."

Ze keken elkaar aan.

Een lange, stille blik.

Chase snoof kort aan een spriet gras en ging toen gewoon zitten, alsof hij wist dat hij niet tussen deze woorden moest gaan staan.

"Ik wil iets zeggen," begon Mies. "Maar ik weet niet of ik het durf."

"Zeg het," fluisterde Lucas. "Alsjeblieft."

"Ik heb zes jaar met u rondgelopen in mijn hoofd," zei ze. "Zes jaar met uw stem, met uw gezicht, met uw woorden. Zes jaar in een stad die brand rook zodra het onweerde. Zes jaar waarin niemand mij geloofde als ik zei dat ik iemand had gezien die niet in onze tijd paste. En toen kwam u terug. Alsof ik niet gek geweest was. Alsof die dag... niet alleen een ramp was geweest, maar ook een belofte."

"Een belofte?" herhaalde hij.

"Dat wij elkaar nog eens zouden zien," zei ze. "Dat wat wij voelden niet helemaal weg zou zijn."

Lucas voelde zijn ogen prikken. Hij wilde iets terugzeggen, iets dat net zo eerlijk was, maar hij vond de woorden niet snel genoeg.

En precies toen, op dat moment waar alles open lag, gebeurde het.

Heel zacht.

Heel klein.

Maar onmiskenbaar.

Tik.

Alsof iemand een speldenknop tegen zijn bewustzijn tikte.

Lucas verstijfde.

Zijn hand ging onbewust naar zijn jaszak.
Daar waar het horloge lag.

Tik.

Een tweede keer.
Harder.
Duidelijker.

Het geluid was klein, maar het effect enorm.

De lucht leek iets kouder te worden.

De kleuren van de avond werden net iets scherper, alsof iemand aan de knoppen van de wereld draaide.

Mies merkte het meteen.

Haar vingers, die net nog langs haar rok hadden gegleden, klauwden nu in de stof.

"Nee," fluisterde ze. "Nee, nee, nee."

"Rustig," zei Lucas, maar zijn stem trilde.

Het horloge begon nu duidelijker te tikken.

Tik.

Tak.

Tik. Tak.

Een ritme dat hij veel te goed kende.

Het ritme dat nooit iets goeds betekende voor zijn hart.

"Het is zover," zei Mies met een stem zo dun als glas. "Niet weer. Lucas, niet weer. Niet nu."

Ze greep zijn arm, hard, alsof ze hem fysiek aan deze tijd kon vastnagelen.

"Ik wil u niet kwijt," zei ze. Haar ogen werden nat. "Niet nog een keer. De eerste keer was al genoeg voor een heel leven."

"Ik wil ook niet gaan," zei Lucas. De waarheid sneed door zijn borst. "Ik wil hier blijven. Bij jou."

Het horloge trok aan hem, bijna letterlijk.

Hij voelde de druk in zijn borst toenemen.

Een spanning in zijn nek, zijn schouders, zijn rug.

Tik. Tak. Tik. Tak.

Sneller.

Hoger.

Chase begon zacht te janken. Hij liep om hen heen, nerveus, zijn staart laag, zijn oren naar achteren. Hij wist niet waar hij naar moest happen. De lucht die rook. De grond die trilde. De angst in hun stemmen.

"Ik doe niks," huilde Mies. "Ik zal niemand iets zeggen, ik zal mij stilhouden, ik zal het voor mij houden. Als ik u maar niet verlies."

"Hé," zei Lucas zacht, zijn handen nu om haar gezicht. Zijn duimen veegden een traan weg. "Dit is niet jouw schuld. Dit is groter dan jij en ik."

"Ik ben niet bang voor groot," zei ze. "Ik ben bang voor leeg. Zonder jou."

Die zin sneed hem doormidden.

Hij wilde zeggen dat hij terug zou komen.

Hij wilde haar een belofte geven die hij niet kon waarmaken.

Hij slikte tegen de knoop in zijn keel.

"Mies... ik..."

Maar hij kwam niet verder.

Want de tijd was klaar met wachten.

Het horloge sloeg om van tikken naar hameren.

TIK TAK TIK TAK.

Het geluid leek van binnenuit te komen, alsof zijn hart zelf op metaal sloeg.

De lucht om hen heen werd zwaar.

Dik.

Alsof de wereld ingehouden adem nam.

En toen zag hij hem.

In zijn ooghoek.

Eerst een schaduw.

Toen een vorm.

Toen een man.

Aan het einde van de straat.

Gedeeltelijk in het licht van een lantaarn, gedeeltelijk in de schaduw van een gevel.

De oude man.

Krom, stevig.

De lange, bruine, versleten jas.

De handen nog steeds in de mouwen verborgen.

En die ogen. Die amandelvormige, diepe ogen die deden alsof ze niets zagen, maar in werkelijkheid alles wisten.

Lucas voelde zijn maag samenknijpen.

"Daar is hij weer," fluisterde Mies. Haar stem trilde. "Altijd als er iets..."

Ze hield op.

Ze hoefde het niet af te maken.

Het geluid, de lucht, het gevoel, alles maakte de zin duidelijk.

De man keek hen aan.

Niet koel.

Niet koud.

Maar met een soort droeve mildheid.

Alsof hij wist dat dit pijn zou doen
en er toch moest staan.

Lucas hoorde zijn eigen ademhaling nu.

Kort. Schokkerig.

En toen, heel plotseling, voelde hij iets anders.

Een schok.

Niet van buiten, maar van binnenuit.

Een flits van energie, ergens achter in zijn hoofd, langs zijn ruggengraat, door zijn borst.

Stacey.

Het was geen stem die woorden vormde in zijn oor.

Het was een trilling, een gedachte die geen gedachte was.

Een boodschap die geen zin nodig had.

Lucas.

Pak vast.

Hij hapte naar lucht.

Zijn knieën werden even slap, maar hij ving zichzelf op.

"Wat is er?" vroeg Mies. Haar vingers gleden naar zijn jas. "Wat voelt u?"

"Ik... ik denk..." hij zocht naar woorden, "ik denk dat iemand mij helpt."

"Wie?" vroeg ze.

"Haar naam is Stacey," zei Lucas. "Maar dat kan ik nu niet uitleggen."

Het horloge bonkte nu tegen zijn borstkas.

Het voelde alsof zijn ribben het metaal niet meer konden tegenhouden.

De lucht om hen heen begon te veranderen.

Een grijze zweem kroop langs de randen van zijn zicht.

Alsof de wereld langzaam werd overgetrokken met potlood.

"Mies," zei Lucas. Zijn stem was nu rauw van binnenuit. "Luister goed.

Wat er ook gebeurt, ik laat jou niet bewust achter. Hoort u dat? Niet dit keer. Niet als ik het kan voorkomen."

Zij schudde haar hoofd, tranen stroomden nu vrij over haar wangen.

"Ik wil niet dat u kiest tussen mij en wat de tijd wil," zei ze. "Ik wil alleen dat u blijft."

"Dat wil ik ook," zei hij, en elk woord deed pijn. "Meer dan wat dan ook."

De grijze wolk werd zichtbaar nu.

Niet meer alleen als een gevoel, maar als echte mist.

Hij kroop over de keien, langs de muren, over het water.

Het was dezelfde wolk als toen.

En toch anders.

Lucas voelde hoe de temperatuur daalde.

Zijn adem kwam als een wolkje uit zijn mond.

"Mies," fluisterde hij. "Het is zo ver."

"Nee," snikte ze. "Nee, Lucas. Niet weer. Niet nu. Ik kan dit niet nog een keer."

Ze sloeg haar armen om hem heen. Zo hard dat het bijna pijn deed.

Chase drukte zich tegen zijn been, zijn nagels klauwden in de stenen.

De oude man stond er nog steeds.

Hij bewoog niet.

Maar zijn ogen werden zachter.

Hij knikte.

Die ene kleine knik was genoeg.

Er zat een belofte in.

Een bevestiging dat er meer aan de hand was dan verlies.

De energie van Stacey werd heviger.

Alsof iemand een golf licht door hem heen stuurde.

Pak vast, Lucas.
Niet alleen jezelf.
Pak vast.

Hij begreep het ineens.

Hij keek Mies recht aan.
Haar wangen nat, haar ogen rood, haar lip trillend van angst en onwil.

"Mies," zei hij. "Vertrouw me. Zoals toen."

"Ik vertrouw u al zes jaar," fluisterde ze. "Dat houdt nu niet op."

De grijze wolk klom nu langs hun benen omhoog.
De stad verdween in een waas.

TIK TAK TIK TAK TIK TAK.

Tijd was geen geluid meer.
Het was een hartslag.
Een orde.
Een besluit.

Lucas trok Mies nog dichterbij.
Zijn ene arm om haar schouders, zijn andere hand om de halsband van Chase.

"Ik laat jullie niet los," zei hij. "Wat er ook gebeurt."

Ze drukte haar gezicht tegen zijn borst.

"Als ik verdwijn," fluisterde ze, "denk dan aan mij. Niet als iemand uit de ramp. Maar als iemand die blij was dat u ooit in haar leven stapte."

Hij voelde zijn keel dichtknijpen.
Hij wilde iets terugzeggen, iets wat net zo groot was.

Maar de tijd kwam.

De grijze wolk werd dikker.

Zwaarder.

Alles werd stil.

Zó stil dat zelfs zijn eigen adem geluid maakte.

De laatste tik sneed door hem heen.

TIK.

De oude man glimlachte heel zacht.

TAK.

Een lichtflits barstte los in zijn hoofd, in zijn borst, in de wereld.

FLITS.

En alles verdween.

10. Waar Tijd Eindelijk Loslaat

De wereld kwam terug in één schok, alsof iemand een gordijn dicht tegen het licht sloeg.

Lucas lag niet in de gracht. Niet in de koude lucht van 1660. Niet in de grijze wolk. Hij lag op zijn bed. Half scheef, zijn kussen op de grond, zijn dekbed half van het matras gegleden. Chase lag bovenop hem, met zijn ogen open, zijn adem warm tegen Lucas zijn nek.

De kamer was stil.
Te stil.

Geen vuur.
Geen geschreeuw.
Geen donderslag van een wereld die op instorten stond.

Alleen zijn eigen adem die nog trilde van de vlucht door de tijd.

Toen hoorde hij beweging.
Naast het bed zat Stacey, half met haar rug tegen zijn kast geleund. Alsof zij daar al de hele tijd had gezeten, wachtend tot zijn ogen weer opengingen.

"Huh," hijgde Lucas. "Ben jij... nog hier?"

"Ja," zei Stacey rustig, met een blik die net iets te scherp was. "Ik ben nog hier."

Lucas wilde overeind komen, maar de wereld draaide. Zijn hartslag joeg alsof het nog probeerde in te halen waar de tijd zelf geen ruimte voor had gelaten.

"Hoe lang... was ik weg?" vroeg hij.

Stacey keek op haar horloge.
"Drie seconden."

Lucas staaarde haar aan, zijn mond half open.

"Nee," fluisterde hij. "Dat kan niet. Ik was daar. Minuten. Misschien uren. Ik... ik was met Mies... en de oude man... en..."

Stacey legde een hand op zijn arm.

"Lucas," zei ze. "De tijd is niet eerlijk. Hij is alleen precies."

Hij wilde iets terugzeggen, maar zijn stem brak. De beelden flitsten voor zijn ogen. Mies. Haar gezicht tegen zijn borst. Haar tranen. De laatste tik. De grijze mist. Zijn greep om haar handen en om Chase. De knik van de oude man.

Hij slikte.

"Heb ik jou gehoord?" vroeg hij zacht. "Niet als stem... maar... als iets anders. Bij de flits."

Stacey knikte.

"Ik gaf jou iets mee," zei ze. "Iets dat je kon voelen. Geen woorden, maar een richting. Een duw in het donker. Het was een risico, maar... ik wist dat jij het kon."

Lucas keek naar zijn handen.

Ze beefden.

Toen klonk het vanuit beneden.

"Lucas! Kom je nou...?"

Josefien.

"Iedereen roept mij," mopperde hij, maar er zat geen echte irritatie in zijn stem. Meer een soort verwarring, alsof zijn gedachten nog achterbleven in de tijd die hem net had losgelaten.

"Ga maar," zei Stacey. "Je moet het zien."

"Wat zien?" vroeg hij. Maar ze gaf geen antwoord. Ze keek alleen maar, alsof ze wist dat woorden nu te klein zouden zijn.

Lucas stond op. Zijn benen voelden alsof ze van watten waren. Chase liep meteen naast hem, dicht tegen zijn knie, alsof hij hem wilde begeleiden. Alsof hij bang was dat Lucas opnieuw zou verdwijnen.

Op de trap bleef hij even staan.
Zijn hand op de leuning.
Zijn hart in zijn keel.

"Lucas?" riep Josefiën opnieuw. "Kom nou."

Hij zette zijn voet op de laatste trede.
En toen hoorde hij een andere stem.

"Lucas?"

Hij schrok.
Zijn hart sloeg een slag over.
Zijn adem stopte.

Dat was haar stem.

Hij rende de laatste trede af.

Daar stond ze.

In hun woonkamer, in het zachte licht van 2026, met haar handen tegen elkaar gedrukt, alsof ze niet wist hoe ze ze moest vasthouden in een toekomst die niet de hare was.

Mies.

Haar haar was iets anders gestoken, haar jurk eenvoudiger en moderner, maar haar gezicht was hetzelfde. Dezelfde ogen die ooit door rook heen hadden gezocht naar hem. Dezelfde mond die ooit zijn naam had geroepen terwijl de tijd hen uit elkaar trok. Dezelfde persoon die hij had

vastgehouden op het moment dat het verleden hen weer van elkaar wilde scheuren.

"Mies..." fluisterde hij.

Hij liep op haar af en voor hij kon stoppen, rende zij de laatste stappen. Ze botsten tegen elkaar aan en sloegen hun armen om elkaar heen alsof ze beiden bang waren dat de ander zou oplossen in lucht.

"Ik dacht dat ik u weer kwijt was," fluisterde ze tegen zijn schouder.

"Ik dacht dat ik u nooit meer zou zien," zei Lucas, zijn stem brekend.

Chase duwde zijn kop tegen haar heen en kwispelde heftig. Mies lachte door haar tranen heen.

"Dat is hem dan," zei ze zacht. "De hond waar u altijd over sprak. De echte Chase."

Stacey en Josefiën stonden glimlachend toe te kijken.

"Lucas," zei Josefiën, "we hebben je iets te vertellen."

Ze gingen zitten. Mies bleef dicht tegen Lucas aan, alsof ze bang was dat afstand nu weer gevaarlijk zou worden.

Josefiën ademde diep in en begon.

"Toen jij terugkwam uit 1654 en we zagen dat je haar niet losliet, wisten we dat dit niet klaar was. Niet voor jou. Niet voor haar."

Ze vertelde hoe zij en Stacey waren gaan zoeken. Hoe zij de oude man hadden gevonden, in deze tijd. Hoe hij nu Boudewijn heette. Hoe Annelieke erbij betrokken was. Hoe er spullen uit hun eigen tijd waren verzameld, van de groep, van de vrienden uit het verleden, van Ome Joep zelfs.

"Wij hebben met hem gesproken," zei Stacey. "En hij heeft iets gedaan wat... niemand anders kon."

"En hij heeft een kamer boven zijn klokkenwinkel gekocht," zei Mies zacht. "Voor mij."

Lucas keek haar aan.

"Een kamer... voor jou... in Delft."

Ze knikte.

"Dicht bij u. Dicht bij alles wat ik kwijt was."

Lucas voelde zijn hart opengaan als een deur die lang klem had gezeten.

Maar precies toen hij iets wilde zeggen, gebeurde het.

Een geluid.

Heel zacht.

Heel vreemd.

Hij keek omlaag.

Het horloge.

Zijn tijdhorloge.

Het lag open in zijn hand, zonder dat hij zich herinnerde het te hebben vastgepakt.

Het tikte niet.

Het bewoog niet.

Maar het lichtte op.

Niet fel.

Niet warm.

Meer als een laatste gloeiing van iets dat altijd groter was geweest dan hij zelf begreep.

"Lucas," fluisterde Stacey. "Laat het doen wat het moet doen. Laat het los."

Het licht werd sterker.

Hij voelde geen warmte.

Geen pijn.
Alleen een soort vredige trillingen in zijn vingers.

Het horloge begon te vervagen.

Geen rook.
Geen stof.
Het verdween alsof het uit licht bestond dat langzaam uitdoofde.

"Mies," fluisterde Lucas. "Het horloge... waarom...?"

Mies pakte zijn hand.
"Hoor mij," zei ze. "Dat horloge heeft u altijd gegeven wat u nodig had. Niet wat u wilde. Wat u nodig had. Het heeft u naar mij gebracht. Naar de waarheid. Naar de geschiedenis. En nu... nu heeft u een reden om niet meer tussen tijden te vallen."

"Hoezo?" vroeg hij.

"U hoeft niet meer te zoeken," zei ze. "U hoeft niet meer te redden. U hoeft niemand in een ander jaar vast te houden. U bent precies waar u moet zijn. Hier."

Het horloge werd steeds lichter.
Steeds dunner.
Steeds minder echt.

"Het laat los omdat u dat ook mag," zei Stacey.

Lucas voelde zijn ogen branden.
Hij keek naar zijn hand.

En toen...
Werd het horloge licht.
Alleen licht.
En daarna niets.

Het was weg.
Alsof het nooit had bestaan.

Hij voelde geen paniek.
Geen leegte.
Geen angst.

Alleen vrede.

Hij keek naar Mies.
Zij keek terug.
En glimlachte.

Voor het eerst sinds hij twaalf was, voelde hij geen tik in zijn borst, geen dreiging van mist, geen spanning van tijd die hem kon wegtrekken.

Hij voelde alleen de wereld.
Echt.
Vast.
Hier.

"Lucas," zei Josefien zacht. "Eindelijk."

Toen stond Mies op, pakte zijn hand en trok hem overeind.

"Kom," zei ze. "Ik wil u mijn kamer laten zien. Boven de winkel. Boudewijn heeft gezegd dat wij zo lang mogen blijven als wij willen. Misschien kan ik wel leren om met al die klokken om te gaan. Hoewel ik niet weet hoe u dat ooit volhield, met al dat getik."

Lucas lachte.
Zacht.
Echt.

Hij keek om zich heen.

Zijn familie.
Zijn vrienden.

Zijn hond.
Zijn tijd.
Zijn stad.

En Mies.
In dezelfde eeuw als hij.

Voor het eerst voelde hij dat de tijd hem niet meer riep.
Dat de geschiedenis veilig was.
En dat hij eindelijk, eindelijk, mocht landen.

"Mies," zei hij.

"Ja?" vroeg ze.

"Ik ben thuis."

Ze glimlachte.
"Ik ook."

En voor het eerst in zijn leven had Lucas geen horloge meer nodig om te weten dat dit precies het juiste moment was.

-Einde-

Slotwoord

Dit is het einde van Lucas zijn reis.

En misschien ook een klein beetje van de jouwe.

Je hebt met hem door eeuwen gelopen. Je hebt aan de geschiedenis van Delft geroken, de stilte na de Donderslag gevoeld, de schaduw van oude klokkentorens gezien en de stemmen gehoord van mensen die al lang geen stem meer hebben. Je hebt in het donker gestaan waar ooit vuur was. Je hebt meegekeken over de schouders van schilders, soldaten, dienstmeiden en burgers die probeerden te leven in tijden waarin de wereld soms wankelde.

Je was erbij wanneer Lucas, Jozefien, Chase, Spot, Deveny, Rakker en Stacey twijfelden, lachten, renden, angst voelden en keuzes moesten maken die groter waren dan hun leeftijd. Je zag hoe ze groeiden, niet alleen door de eeuwen, maar ook van binnen. Hoe geschiedenis niet alleen een verhaal was, maar een adem, een echo, een waarschuwing en soms zelfs een hand op je schouder.

En jij bent meegegaan.

Elke bladzijde.

Elke sprong.

Elke tik van het horloge.

Je hebt hen gevolgd door koude straten, door stille grachten, door momenten waar niemand ooit getuige van had kunnen zijn. Je was er wanneer zij mensen ontmoetten die nooit vergeten mochten worden en wanneer ze mensen moesten loslaten die eigenlijk niet losgelaten konden worden.

En je bleef bij hen.

Daarom wil ik jou bedanken.

Niet alleen voor het lezen.

Maar voor het voelen.

Voor het meereizen door Delft zoals het was, en zoals het misschien nog ergens leeft, verborgen onder lagen tijd en steen.

Lucas zijn verhaal eindigt hier.

Zijn horloge ligt stil.

Zijn wereld is weer volledig die van nu.

Maar verhalen eindigen nooit echt.

Ze blijven achter in de stappen die je zet.

In de vragen die je jezelf stelt.

In de manier waarop je naar oude muren kijkt, naar stille steegjes, naar een oude daklijst die een verhaal verbergt dat niemand meer vertelt.

Dank je wel.

Voor het vertrouwen.

Voor het meereizen.

Voor het openstaan voor geschiedenis die niet altijd eenvoudig is.

En voor het laten leven van een jongen uit Delft, die alleen maar wilde begrijpen waarom sommige verhalen nooit vergeten mogen worden.

Dank je wel, lezer.

Echt waar.

En bedenk je voortaan, wanneer je door de stad Delft of door een andere oude stad loopt, dat er meer schuil ligt dan wat alleen het oog of de geschiedenis je kan laten zien.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Martin Kruiniger', enclosed within a large, loopy oval stroke.

Martin Kruiniger

het Laatste Hart van de Tijd

Zes jaar geleden keerde Lucas terug uit 1654.

Zes jaar waarin hij probeerde verder te leven, terwijl één naam hem nooit meer losliet: **Mies**. Wanneer Stacey onverwacht een nieuwe kracht ontdekt, raakt Lucas opnieuw verbonden met het verleden. Een aanraking van de lijst. Een trilling in de lucht. Een tik van het horloge dat allang stil had moeten staan. En dan... de flits.

Lucas belandt in 1660, buiten Delft, midden in de bouw van het nieuwe Kruithuis. Daar staat hij opnieuw oog in oog met Mies. Wat begint als een onverwachte hereniging verandert in een keuze die het verleden en de toekomst kan breken. Want de tijd accepteert geen uitzonderingen. En wanneer het horloge weer ontwaakt, moet Lucas kiezen tussen blijven waar zijn hart is of terugkeren naar zijn eigen wereld.

Maar dit keer staat hij niet alleen. Stacey, Josefiën, Annelieke en de mysterieuze oude man vechten mee voor een uitkomst die nooit eerder mogelijk was. In een overweldigend slot vol spanning, emotie en historische echo's ontdekt Lucas wat de tijd hem altijd heeft willen zeggen: sommige mensen horen niet bij één eeuw, maar bij jouw hart. En sommige horloges stoppen... wanneer ze hun taak hebben volbracht.

Het laatste avontuur van Lucas.

Een verhaal over liefde, tijd, verlies en thuiskomen.